

Utbildningsinspektion i Björklunda RO

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Björklunda	Antal barn/elever/studerande
Förskoleverksamhet	170
Grundskola	97
Skolbarnsomsorg	80
Förskoleklass	27
Särskola	6

Björklundaskolan utgör ett eget rektorsområde och omfattar verksamhet från förskola till årskurs 4. Skolan ligger i Öjebyn i utkanten av Piteå tätort och är en skola med flera låga byggnader och gårdar runt i kring. I närheten finns badhus, sporthall och en grundskola för de senare årskurserna. Förskoleverksamheten består av sju avdelningar, varav fem är belägna i närområdet men inte i direkt anslutning till skolan. Dessutom finns tre dagbarnvårdare.

Förutom klassrum har skolan utrymmen som målarrum, samlingslokal och matsal. Klassrummen används för fritidshemsverksamhet före och efter skoldagen.

Vid skolan finns en grupp elever som är mottagna i särskolan. Fem av dessa finns i en egen särskoleklass i årskurs 1. En särskoleelev går i årskurs 2. Några av eleverna i särskoleklassen har förutom utvecklingsstörning också andra funktionshinder. Gruppen planeras få hålla samman till och med årskurs 4 för att därefter flyttas till särskolans lokaler inne i Piteå.

Personalen vid Björklundaskolan är organiserad i arbetslag som planerar tillsammans en timme i veckan.

Flertalet elever bor nära skolan.

Två elever får modersmålsundervisning vilken bedrivs centralt i Piteå.

Skolledning och personal beskriver skolans upptagningsområde som socialt belastat. Man ser en viktig uppgift i att stötta föräldrarna i föräldraskapet och att arbeta förebyggande med barnen så att de inte längre fram under sin skoltid ska behöva särskilt stöd.

Genomförandet av inspektionen i Björklunda RO

Skolverket sände den 10 november 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Björklunda RO har varit undervisningsråden Staffan Engström och Karin Wahlström. Besök i Björklunda RO gjordes den 11 – 12 mars 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Björklunda RO, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Björklunda RO genomfördes formella intervjuer med rektor, tre lärare i årskurs 2, två pedagoger i sarskoleklassen, en grupp föräldrar till elever i årskurs 2, pedagoger i förskolegrupperna, elevvårdsteamet bestående av skolsköterska, kurator, specialpedagog samt rektor. Lektioner i förskoleklasserna, sarskoleklassen och de två årskurs 2-grupperna besöktes. Också en av fritidshemmets avdelningar besöktes. Under besöket fördes också samtal med vaktmästare, kanslist, skolmåltidspersonal samt elever.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

I Piteå kommuns Barn- och utbildningsplan framgår att man valt att prioritera fyra områden inom förskola och skola: "Värdegrund, lärande och utvecklings, hälsa och arbetsmiljö samt Piteå lokalt och i omvärlden".

Personal, föräldrar och elever uppger vid intervjuerna att det sociala klimatet på skolan är gott. Eleverna är under hela inspektionen trevliga mot varandra och minsta antydning till konflikter tas genast om hand av personal. Barnen beskrivs av alla vuxna som trygga i skolan. Trygghet är också i skolplanen, den lokala arbetsplanen och kvalitetsredovisningen ett särskilt framlyft värde som skolan arbetar med och värnar dagligen på olika sätt. T.ex. ligger elevernas trygghet till grund för gruppindelningen av barnen. Man vill skapa grupper som fungerar socialt, enligt lärarna. Lärarna betonar betydelsen och vikten av att stärka barnens självförtroende.

Föräldrar och personal uppger också att barnen är motiverade och intresserade av skolarbetet.

Elever med funktionshinder deltar efter förmåga i vissa skolgemensamma aktiviteter, vid inspektionstillfället en sångföreställning för föräldrar.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultaten av skolans arbete med trivsel och trygghet håller mycket god kvalitet och detta visar sig såväl i den fysiska som i den sociala miljön.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Skolan anmodas av kommunen att använda, och använder också en rad kunskapsbedömningar som t.ex. Skolverkets diagnos- och observationsmaterial samt kommunens egna läsprov.

Inga särskilda skillnader kan beskrivas i hur pojkar och flickor förhåller sig till kunskaperna och kunskapsutmaningarna. Inte heller i deras resultat, enligt personalen.

Kontakter tas enligt rektorn med den närliggande skolan som nästan undantagslöst tar emot alla Björklundas elever i årskurs 5 för att diskutera elevernas kunskapsnivåer inför övergången.

Björklundaskolan arbetar aktivt med elevernas sociala förmågor.

Förskollärarna uttrycker en viss oro för att 6-åringarnas verksamhet ska bli alltför ”skolifierad”. Man prioriterar den fria leken.

Enligt skolans kvalitetsredovisning för läsåret 2002/2003 klarade 93 procent av eleverna lästestet som utförs varje år. Specialläraren och övriga lärare har diskuterat resultatet för att vidta åtgärder för elever som behöver särskilt stöd.

I särskoleklassen betonar lärarna strävansmålen och dokumenterar kontinuerligt elevernas utveckling och kunskaper. Personalen betonar också betydelsen av elevernas insikter och kunskaper rörande sina kroppar, sin kosthållning osv. Vid inspektionsbesöket arbetar man med att känna igen färger och bokstäver samt strukturer.

Lärarna i särskoleklassen betonar att målet för verksamheten är att deras elever ska klara av ett så normalt liv som möjligt, att ta sig fram i samhället, få självförtroende, våga ta kontakt och att fungera i grupp och samspela. Man arbetar för att få eleverna att acceptera varandras olikheter och lyssna på varandra. Sedan klassen bildades, hösten 2003, anser lärarna att man har lyckats få eleverna trygga i gruppen och att de nu fungerar socialt tillsammans på ett positivt sätt. Metoden som tillämpas är tydlighet, regelbundenhet, trygghet och rutiner. Eleverna ska enligt lärarna framöver bli alltmer delaktiga i utvecklingssamtalen.

Särskoleklassens personal arbetar med att göra barnen självständiga både i praktiska och teoretiska aktiviteter. Alla elever har hörlurar då de vill jobba själva och inte bli störda. Läraren strukturerar tydligt vad som ska hända. Eleverna

som är närvarande vid inspektionens besök i klassen verkar intresserade och deltar i gemensamma övningar och arbetar sedan självständigt.

Särskolepersonalen uppger sig regelbundet diskutera metoder och strategier för att anpassa verksamheten till elevernas förutsättningar och behov. Dokumentationen av verksamhet samt den enskilda elevens utveckling är omfattande.

Varje vecka besöker särskoleklassen det intilliggande badhuset, för att utveckla kroppsuppfattning och motorik. Det är också ett inslag för att höja självförtroendet. Det initiala målet att undanröja elevernas rädsla för vatten har uppnåtts, enligt personalen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultaten av det pedagogiska arbetet håller god kvalitet.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Sett utifrån är stämningen vid inspektionen, på skolgård, i klassrum och andra utrymmen mycket lugn och konfliktfri. Den fysiska miljön är rikt utsmyckad med blommor, dukar och olika föremål som verkar respekteras av alla. Lekredskapen har sina platser och ordningen fungerar väl, eleverna tar uppenbarligen ett ansvar för den. Dörrarna är olåsta och ingen, varken bland barnen eller personalen vittnar om stölder eller åverkan.

I skolrådet finns föräldrarepresentanter, som engagerar sig främst i skolans fysiska miljö och i gemensamma aktiviteter med medverkan av såväl skola som barn och föräldrar. Enligt personalen är skolrådet aktivt i utformandet av trivselregler på skolan. Vid en årligen återkommande basar samlar barnen in pengar och rustar upp skolgården tillsammans med personal och föräldrar.

Skolans antimobbingsgrupp har under förra läsåret inte fått någon anmälan om missförhållanden. Föräldrar uppger att de har en tilltro till att de blir kontaktade av skolan om det uppstår något problem – stort som smått och menar att personalen också är lätt att få tag i.

Personalen betonar i intervjuerna det förebyggande arbetet i fråga om mobbning och detta kan avläsas i de nära kontakterna med eleverna och strävanden att genast lösa stora som små konflikter i och utanför klassrummet.

De svårigheter som enligt personalen är mest alarmerande rör elevernas hemförhållanden.

Skolan arrangerar i samverkan med kommunen diskussions- och utbildningsgrupper för föräldrar i frågor som rör barn och föräldraskap. Lärarna uppger att de håller tät kontakt med många enskilda föräldrar.

Barn och föräldrar visar en stor respekt för skolan. Detta bekräftas också i elevernas kontakt med personalen och i den vårdade miljön.

Skolsköterskan är nyligen anställd och har som första mål att lära känna eleverna. Detta för att göra det lättare för dem som har svårigheter, såväl medicinska som sociala att söka upp henne vid behov.

Vid skolan finns ett elevråd och klasserna har klassråd. Dessa påverkansorgan lämnar inga tydliga spår i skolans planering.

Bland de hälsofrämjande aktiviteterna betonar elevvårdsteamet utevistelsen som gäller alla raster i alla väder. Personalen uppger att detta uppskattas av eleverna.

Skolan ligger alldeles intill en sim- och sporthall och har utnyttjat detta läge till samarbetsprojekt för att locka elever till idrottsaktiviteter av olika slag.

Den lilla särskoleklassen är en relativt egen värld i skolan. Till klassen har personal från övriga skolan inbjudits för att träffa eleverna. Vid evenemang som uppträdanden av olika slag vid skolan blir särskoleklassen inbjuden.

Särskolans elever vistas på skolgården tillsammans med övriga elever på skolan. Svårigheter i det sociala samspelet mellan eleverna och övriga elever på skolan har, enligt personalen försvunnit genom att man skrivit kontrakt med alla elever på skolan om att vara hänsynsfulla mot särskoleeleverna. Under hösten var alltid särskolans lärare med sina elever ute på rasterna. Numera går särskoleeleverna enligt personalen tryggt ut själva och leker vilket också observerades vid skilda tillfällen under inspektionen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att arbetet för en god arbetsmiljö håller mycket god kvalitet vid skolan. Elevernas påverkansmöjligheter genom elevråd och klassråd bör dock stärkas.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Skolledningen i Björklunda ser som sitt främsta uppdrag att fostra demokratiska medborgare och att uppmuntra barnen att komma på hur de bäst lär sig.

I de besökta klasserna läggs en stark tonvikt vid individuella utvecklingsplaner i arbetet med att bearbeta kursplaner och kunskapsmål. Ett sätt att dokumentera som skolan diskuterar är portfolio. I de individuella utvecklingsplanerna formu-

leras mål som sedan stäms av vid utvecklingssamtalen en gång per termin. Ett exempel på mål i svenska för en elev i årskurs 2 i behov av särskilt stöd är: ”att hon i högre grad ska våga framföra egna åsikter för gruppen”. Motsvarande mål i matematik är: ”att träna ramsräkning till hundra”.

För de elever som behöver utarbetas dessutom åtgärdsprogram, enligt personalen. Dessa är under omarbetning och kommer, inspirerade av andra kommuner, att ges en ny utformning.

Personalen har under året utbildat sig i inlärningsstilar och arbetar kontinuerligt och tillsammans för att utmana eleverna kunskapsmässigt. Kursplanerna är bekanta och används enligt personalen vid planeringarna, även om trygghet är det övergripande målet för vad som sker i klassrummet.

De specialpedagoger som finns i skolan ger både stöd åt elever i behov av särskilt stöd och fungerar som handledare för lärarna.

De senaste åren har antalet barn i varje årskurs varit omkring 30. Skolan har delat upp eleverna i två grupper. Tidigt, redan under förskoletiden har specialpedagog, rektor och förskolepersonal samtal om vilka grupper som, utifrån elevernas behov och förutsättningar kan vara lämpliga att bilda vid skolstarten, och redan i förskoleklassen. Skolan har fört diskussioner om att skapa åldersintegrerade grupper men all personal tycker inte den lösningen är bra. Sammanfattningsvis görs gruppindelningarna i samband med att barnen och eleverna börjar förskoleklass respektive grundskola, utifrån aktuellt elevantal och elevernas förutsättningar. Ledstjärnan är att ge barnen trygghet och självförtroende och att på så sätt förebygga behov av särskilt stöd längre fram. Att blyga barn ska våga är ett överordnat mål liksom att undvika situationer som bidrar till att elever misslyckas med en uppgift.

I årskurs 2 och förskoleklassen finns små undervisningsgrupper. I dessa grupper finns elever i behov av olika former av särskilt stöd. Dessa elever har åtgärdsprogram. En av eleverna är mottagen i särskolan. Båda dessa smågrupper samverkar med den större gruppen i motsvarande ålder bl.a. i gemensamma temaarbeten. Personalen uppger i intervjuerna att de känner en viss oro för hur de små skyddade gruppernas barn successivt ska kunna föras samman till större grupper, vilket är ambitionen.

Uppmärksamheten från skolan är stor på hur barnen mår. Skolledningen menar att skolan har fokus på elever med olika former av funktionshinder. Skolan ger också exempel på anpassningar för att stödja dessa elever i utvecklingen som bl.a. hörselslingor, fruktstund för alla för att undvika blodsockerfall för en elev i gruppen och specialutformat pedagogiskt materiel. En medveten hållning anser personalen är att stödja barnen i sina olikheter och inte skämmas för dem.

De lägre klasserna delas upp i flickor respektive pojkar vid idrottsundervisningen. Motivet är att uppmuntra flickorna att hävda sig och våga.

Verksamheten bedrivs som omväxlande individuellt och kollektivt arbete. Såväl ämnes- och gruppövergripande projekt pågår också vid inspektionen.

Skolan är med i nätverket ”hälsofrämjande skola”.

Alla elever i årskurs 2 erbjuds simundervisning.

En elev i årskurs 2 är mottagen i särskolan men följer undervisningen enligt grundskolans kursplaner.

Särskolegruppen på skolan är ett resultat av att eleverna inte fick plats i den centralt belägna särskolan i Piteå. Denna organisatoriska och pedagogiska lösning ses dock av personalen som bra för eleverna.

Särskolans lärare i Björklundaskolan förberedde klassens skolstart genom att träffa eleverna under våren innan de började. Hembesök har också genomförts av lärarna. Personalen uppger att kursplanerna för grundsärskolan är ett bra stöd i arbetet. Lokalt bearbetade kursplaner och kunskapsmål utarbetas för varje elev. Dokumentation av dessa är utförlig.

Vid verksamhetsbesök i särskoleklassen förekom såväl strukturerad och lärarledda övningar som självständigt arbete. En diskussion kring elevernas kunskapsutveckling och metoder för detta pågår ständigt, enligt personalen.

Särskoleklassens elever går i skolan kl. 8.30 – 13.00 varje dag.

Lärarna i särskoleklassen är vid inspektionen uppmärksamma på elevernas skilda svårigheter förutom utvecklingsstörningen. De ifrågasätter vissa av de diagnoser som tilldelats eleverna och är också uppmärksamma på eventuella nya åtgärder. Lärarna anser att musik är ett viktigt ämne som de inte själva kan hantera tillräckligt bra med sina elever. En musiklehrare med särskilda kunskaper undervisar nu eleverna en halvtimme i veckan. Detta fungerar enligt personalen mycket bra, och barnen är mycket delaktiga.

Alla särskoleelever har åtgärdsprogram samt individuella utvecklingsplaner.

Utvecklingssamtal förs med föräldrar till särskoleklassens elever var femte vecka. Personalen har nära kontakt med föräldrarna däremellan.

Då personaltätheten i särskoleklassen är hög följer personalen elevernas utveckling nära och var dag. Lärarna gör ständiga iakttagelser och dokumentation av varje elevs utveckling och framsteg som ligger till grund för fortsatta planeringar.

Personalen säger sig sakna kontakt med annan personal som arbetar inom särskolan.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans arbete med att anpassa undervisningen efter elevernas behov håller en god kvalitet. Det är dock inte acceptabelt att en elev som är mottagen i särskolan följer grundskolans kursplaner.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Rektorn träffar regelbundet områdeschefen som främst ansvarar för områdets ekonomi och samordning. I närområdet Öjebyn har rektorerna bildat ett rektorsarbetslag. Syftet är att skapa gemensamma förhållningssätt och ett vitänkande i fråga om skolverksamheten. Man diskuterar också hur elevers övergångar mellan skolor kan göras enklare och smidigare. I och med tillkomsten av rektorsarbetslaget är områdeschefens roll enligt rektorn inte lika betydelsefull.

Enligt skolledningen är det kommunens kvalitetsredovisare och skolchefen som efterfrågar dokumenterade resultat från skolan i form av en kvalitetsredovisning. Denna följer en relativt detaljerad beställning från Barn- och utbildningsnämnden. Den har utarbetats av rektorn och varit på remiss till personalen. Redovisningen innehåller värderingar av verksamheten, avstämningar och visioner men mindre pedagogisk diskussion kring de resultat skolan uppnår. På skolan pågår avsevärt mycket mer än det som kan utläsas ur kvalitetsredovisningen. Värderingen av måloppfyllelse inom en rad områden omtalas som osäkra och i avsaknad av tydliga kriterier. Kvalitetsredovisningen framstår mer som ett dokument för den centrala kommunala nivån än för personalen och verksamheten på denna skola.

Rektorn engagerar sig främst i formerna för undervisningen på skolan; grupp- och klassorganisation, men är också engagerad i att skapa trivsel och trygghet bland elever och personal. Kontakten med föräldrarna tar också en stor del av tiden. De pedagogiska diskussionerna och vad som sker inne i klassrummen är ett huvudansvar för lärarna som menar att de saknar tid att föra dessa samtal. Rektor har, enligt både egen utsägo och personalens bedömning mycket god kännedom om såväl enskilda elever och deras familjer som personalen.

Särskolegruppen lever sitt eget liv på skolan. De samarbetar i viss utsträckning med övriga grupper men personalen planerar sin verksamhet själva. Rektor stödjer personalen i särskoleklassen men det är oklart var det övergripande ansvaret för verksamheten ligger. Avsikten är att en av rektorerna i rektorsarbetslaget ska bli ansvarig för att stödja personalen. Skolledningen och lärarna i skolan uppger sig utgå ifrån grundskolans mål och kursplaner vid planeringen av verksamheten.

Lärarna kontakter alltid föräldrar om elever är frånvarande utan att detta har meddelats, uppger lärarna. Inspektörernas iakttagelse vad gäller frånvaro och närvaro, liksom stödbehov och annat som rör den enskilde eleven, är att lärarna har mycket god kontroll och överblick. Den, enligt personalen gemensamma

policyn att förebygga behov av särskilt stöd märks i den uppmärksamhet som riktas mot varje enskild elev.

Ett intryck är att elever och föräldrar, liksom lärare främst använder informella kanaler för att framföra synpunkter rörande skolan och verksamheterna. Man ringer till lärare och rektorn om man tycker sig ha behov.

Målen för särskoleklassens verksamhet formuleras enligt personalen i undervisningsgruppen utifrån elevernas förutsättningar.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans arbete med ledning och kvalitet i utbildningen håller god kvalitet. Det är dock inte godtagbart att ansvarsfrågorna vad gäller särskolan är oklara.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Två elever får modersmålsundervisning. Detta sker i en skola inne i Piteå där det finns ytterligare några elever med rätt till undervisning i samma språk.

De flesta eleverna bor i närheten av skolan och går dit själva eller med sina föräldrar. Några bor tillräckligt långt bort för att ha rätt till skolskjuts.

Skolan är väl anpassad till en del elevers funktionshinder. Här har också tidigare funnits en rullstolsburen elev som haft behov av ramper.

Rektorn menar att skolan tidigare brustit i att informera föräldrarna om undervisningen och har därför under året genomfört informationsträffar där styrdokumentet och skolans verksamhet presenterats för föräldrarna. Då denna lilla särskolegrupp för läsåret är ny, finns den endast omnämnd som en planerad verksamhet i skolans kvalitetsredovisning. Utredningar och mottagande till särskolan sker centralt av rektorn för särskolan.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans arbete med att erbjuda och informera om utbildningen håller god kvalitet.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

På skolan finns en rektorstjänst, 8,5 lärartjänster, 8,25 tjänster för förskoleklass och fritidshem, 1 elevassistenttjänst, 0,5 kanslitjänster, en kompanjonlärare i musik som knutits till musiken för årskurs 2.

All personal på skolan har den utbildning som krävs för undervisningen som bedrivs.

Rektorn genomgår den statliga rektorsutbildningen. Flera lärare på skolan genomgår specialpedagogutbildning på distans. En kurs i inlärningsstilar som all personal genomgått under året ligger till grund för experimenterande och reflekterande kring elevernas lärande.

Skolledningen ser positivt på den åldersspridning som finns i personalgruppen. De äldre lärarna fungerar som mentorer till de yngre. Kompetensutveckling tycks vara ständigt pågående. Kurser, föreläsningar och seminarier erbjuds och det är möjligt för lärarna att delta. Det finns en prioriterad plan för förskolans och skolans kompetensutveckling. Lärarna letar upp för dem intressanta kurser o dyl. och ansöker om att få gå.

De läromedel och datorutrustningar som observeras är i gott skick. Elever med funktionshinder har tillgång anpassade läromedel och datorprogram. Lärarnas specialkunskaper kan ligga till grund för införskaffande av speciella böcker. En lärare med fördjupade kunskaper i naturorientering har beställt särskilda böcker inför ett projektarbete inom området.

Vid inspektionsbesöket framgår att lärarna också förhåller sig pragmatiskt och kritiskt till de läromedel som finns. Man använder det som passar utifrån sina bedömningar av den aktuella elevgruppen.

Alla elever får skollunch. På fritidshemmets avdelningar serveras mellanmål.

Personalen vid fritidshemmet är också knuten till olika klasser och undervisningssituationer vid skolan.

Lokalerna är relativt väl tilltagna och anpassade efter de verksamheter som bedrivs. De är i bra skick och ändamålsenliga enligt personalen.

Hörselslingor och andra hjälpmedel och anpassningar finns. Det är tydligt att kursen i inlärningsstilar påverkat utformningen av klassrummen. Ett exempel är att det finns hörselskydd till de elever som vill arbeta i särskild avskildhet.

De föräldrar som intervjuas uppger sig ha stort förtroende för rektorn och personalen i verksamheten och för verksamheten i stort.

I särskoleklassen undervisar en förskollärare och en lärare som genomgår speciallärarutbildning. Dessutom finns under två dagar i veckan en lärare med

mycket lång erfarenhet av arbete i särskola som bidrar mycket till den verksamhet som finns idag. En av eleverna har också en egen assistent.

Särskoleklassens personal uppger att de har möjlighet att delta i den fortbildning som de vill. De tycks ha eget ansvar för detta och får det stöd de tycker sig behöva. Lärarna deltar i utbildningar och konferenser vid särskolan som anordnas av kommunen vid ett tillfälle varje månad.

Det pedagogiska materialet som används i särskoleklassen har personalen i huvudsak utarbetat själv. De saknar samarbete med andra som arbetar i särskola för att utbyta erfarenheter kring och låna undervisningsmaterial. Undervisningen utgår från grundsärskolans kursplaner och personalen anser att dessa är ett gott stöd i arbetet.

Särskolans lokaler är stora, ljusa, lättillgängliga och anpassade efter elevernas behov. Där finns egen ingång och egna toaletter och handfat. Flera arbetsplatser, datorer och myshörna finns. Utemiljön är varierad med möjligheter till utelek både för den egna gruppen och tillsammans med andra barn. Den första terminen var personalen tillsammans ute med barnen på alla raster. Nu går eleverna gärna ut och leker själva.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans resurser är av god kvalitet.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Björklundaskolan är väl fungerande. Elever och föräldrar är trygga och trivs med sin skola. Lärarna uppfattar sina arbeten som meningsfulla. Förutsättningarna, personalmässigt såväl som resursmässigt, är goda för en bra utbildning. Lokalerna är väl tilltagna och av god standard. Skolledningen har god förtroendenhet med verksamheten. Särskoleverksamhet som bedrivs på skolan bedöms av inspektörerna som tillfredsställande, men i avsaknad av tydliga ansvarsformer.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- elevernas delaktighet genom elevråd och klassråd.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Oklarhet i ansvaret för elever mottagna i särskolan, (2 kap. 2 § skollagen).
- Elev som är inskriven i särskola (integrerad elev i grundskoleklass) har undervisning enligt grundskolans kursplaner, (6 kap. 1 § särskoleförordningen).

Datum

Ort

2004-08-16

Umeå

Staffan Engström

Karin Wahlström